

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет митної справи, матеріалів та технологій
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ
КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В ІТАЛІЇ

спеціальність 242 «Туризм»

освітня програма «Туризм»

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ТРС-31
ШАГУТА Владислав
Володимирович

(підпис)

Керівник:
к.е.н., доцент
ДАЩУК Юлія Євгеніївна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 2024р.
Гарант освітньої програми:
к.е.н., доцент
ДАЩУК Юлія Євгеніївна

(підпис)

Луцьк — 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет митної справи, матеріалів та технологій

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність: 242 «Туризм»

Освітня програма: «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Л.Матвійчук

«___» _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шагуті Владиславу Володимировичу

1. Тема кваліфікаційної роботи «Інноваційні підходи до розвитку культурного туризму в Італії»

Керівник роботи *Дашук Юлія Євгеніївна, к.е.н., доцент*
затверджені наказом вищого навчального закладу від «30» грудня 2023 р.
№ 440/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи до 01.06. 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи *науково-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів, нормативно-правові документи, державні та галузеві стандарти, статистична звітність громадських організацій, наукова література за темою роботи, періодичні видання, Інтернет-ресурси.*

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні основи дослідження культурного туризму

Розділ 2. Аналіз та оцінка рівня розвитку культурного туризму в Італії

Розділ 3. Напрямки розвитку культурного туризму Італії

Висновки та рекомендації.

1.Графічне відображення Рис. 2.5 Динаміка кількості туристів у Італії в з 2015 по 2022 роки

2.Графічне відображення Співвідношення частки відвідувачів Італії за характером подорожі у 2023 році

5. Консультанти розділів роботи.

Розділи	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження культурного туризму	к.е.н., доцент Дащук Ю.Є.		
Розділ 2. Аналіз та оцінка рівня розвитку культурного туризму в Італії	к.е.н., доцент Дащук Ю.Є.		
Розділ 3. Напрямки розвитку культурного туризму Італії	к.е.н., доцент Дащук Ю.Є.		
Висновки та рекомендації	к.е.н., доцент Дащук Ю.Є.		

6. Дата видачі завдання 15.12.2023 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строки виконання етапів роботи	Примітка
1	Обґрунтування теми	до 15.12.2023	
2	Огляд літератури із досліджуваної проблеми	до 10.01.2024	
3	Розділ 1. Теоретичні основи дослідження культурного туризму	до 10.02.2024	
4	Розділ 2 Аналіз та оцінка рівня розвитку культурного туризму в Італії	до 10.03.2024	
5	Розділ 3. Напрямки розвитку культурного туризму Італії	до 10.04.2024	
6	Висновки та рекомендації	до 01.05.2024	
7	Формування списку використаних джерел	до 10.05.2024	
8	Формування додатків	до 15.05.2024	
9	Попередній захист кваліфікаційної роботи бакалавра	до 20.05.2024	
10	Нормоконтроль	до 24.05.2024	
11	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 26.05.2024	
12	Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту	до 01.06.2024	

Здобувач вищої освіти _____ (Шагута В.В.)

Керівник кваліфікаційної роботи _____ (доц. Дащук Ю.Є.)

АНОТАЦІЯ

Шагута В.В. "Інноваційні підходи до розвитку культурного туризму в Італії." Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Туризм» спеціальності 242 «Туризм». Луцький національний технічний університет, Луцьк, 2024.

У роботі досліджено сутність та значення культурного туризму в розвитку індустрії гостинності. Автором виокремлено основні складові культурного туризму та фактори, які визначають його розвиток в сучасних умовах. Розглянуто міжнародний досвід розвитку культурного туризму та проілюстровано державні та громадські інституції, які реалізують політики у цій сфері.

У кваліфікаційній роботі здійснено аналіз та оцінку рівня розвитку культурного туризму в Італії. Представлено основні тенденції туристичного ринку Італії, а також територіальні особливості розвитку культурного туризму .

Автором запропоновано шляхи удосконалення культурних маршрутів, а також інноваційні інструменти розвитку об'єктів культурного туризму Італії

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків та рекомендацій, списку використаних джерел.

Ключові слова: туризм, культурний туризм, розвиток культурного туризму, культурні маршрути

ANNOTATION

Shahuta V.V. "Innovative approaches to the development of cultural tourism in Italy". Manuscript.

Bachelor's qualification thesis of OP "Tourism" specialty 242 "Tourism". Lutsk National Technical University, Lutsk, 2024.

The work examines the essence and significance of cultural tourism in the development of the hospitality industry. The author singles out the main components of cultural tourism and the factors that determine its development in modern conditions. The international experience of the development of cultural tourism is considered and the state and public institutions that implement policies in this area are illustrated.

In the qualifying work, an analysis and assessment of the level of development of cultural tourism in Italy was carried out. The main trends of the Italian tourist market, as well as territorial features of the development of cultural tourism, are presented.

The author proposed ways to improve cultural routes, as well as innovative tools for the development of cultural tourism objects in Italy. The bachelor's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, and a list of used sources.

Keywords: tourism, cultural tourism, development of cultural tourism, cultural routes

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ	9
1.1 Сутність та значення культурного туризму	9
1.2 Складові та фактори розвитку культурного туризму	13
1.3 Міжнародний досвід розвитку культурного туризму	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В ІТАЛІЇ	22
2.1 Загальна характеристика потенціалу культурного туризму Італії	22
2.2 Аналіз основних тенденції туристичного ринку Італії	29
2.3 Територіальні особливості розвитку культурного туризму Італії	34
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ ІТАЛІЇ	39
3.1 Шляхи удосконалення культурних маршрутів в Італії	39
3.2 Інноваційні інструменти розвитку об'єктів культурного туризму Італії	42
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНТАЦІЇ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Обґрунтування актуальної теми дослідження. Актуальність впровадження інноваційних технологій у сучасне поняття культурного туризму дає можливість зростання популярності культурного туризму, для людей які шукають, щось нове у житті, для туристів які цікавляться відвідуванням культурних місць, народних фестивалів та музеїв. Також розвиток культурного туризму має економічний потенціал, регіональні місця культури можуть бути важливими джерелами доходу та працевлаштування для місцевого населення, а розповсюдження інформації про культурні місця в регіонах дасть можливість рекламувати та просувати регіон в якому вони розташовані, крім того культурний туризм може сприяти збереженню та відновленню традицій в регіоні.

Стан вивченості проблеми. Інноваційні технології в індустрії культурного туризму в свої працях розглядали М. Бондаренко, В. Герасименко, М. Мальська, В. Худо, О. Гнаткович, С. Назарова, С. Дичковська, Ч. Лендрі, Д. Пірса, Р. Прентіс, Г. Річардс, О. Корпухіна, Н. Ващекіна. Проблеми культурного туризму в Італії відображається у ряді академічних досліджень, що вивчають історію, сучасний стан та перспективи розвитку цього сектору. Існують дослідження, присвячені ролі культурного туризму у збереженні культурної спадщини та сприянню розвитку місцевих економік. Однак, наявні прогалини в дослідженнях, особливо щодо ефективних інноваційних підходів до розвитку цього сектору, потребують подальших наукових досліджень.

Об'єктом дослідження є розвиток культурного туризму в Італії.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів інноваційного розвитку культурного туризму в Італії.

Метою роботи є дослідити та проаналізувати інноваційні підходи до розвитку культурного туризму в Італії для виявлення їхнього впливу на сталість та конкурентоспроможність туристичної галузі країни, розробити рекомендації для подальшого вдосконалення та розвитку культурного туризму в Італії.

Завдання дослідження:

- охарактеризувати зміст і особливості культурного туризму
- розглянути складові та фактори розвитку культурного туризму
- дослідити міжнародний досвід розвитку культурного туризму
- проаналізувати сучасний стан розвитку культурного туризму в Італії
- сформулювати шляхи удосконалення культурних маршрутів в Італії
- запропонувати інноваційні підходи до розвитку культурного туризму в Італії

Методи дослідження. Дослідження інноваційних підходів до розвитку культурного туризму в Італії ґрунтується на застосуванні діалектичного методу пізнання, який допомагає вивчити закономірності цього процесу. Для досягнення цієї мети були використані інші методи дослідження, такі як теоретичне узагальнення і порівняння, системний аналіз, синтез, інформаційне моделювання та абстрагування.

Джерела інформаційної бази дослідження є наукові статті, дослідження, звіти туристичних організацій, публікації засобів масової інформації.

Практична цінність одержаних результатів бакалаврської роботи полягає у створенні підґрунтя для розробки та впровадження інноваційних стратегій та програм розвитку культурного туризму в Італії. Робота може слугувати основою для урядових організацій, туристичних агентств, місцевих громад та інших зацікавлених сторін при прийнятті рішень щодо вдосконалення та розвитку культурного туризму. Крім того, вона може стати корисним джерелом інформації для міжнародних досліджень та порівняльного аналізу інноваційних підходів у розвитку культурного туризму.

Апробація результатів дослідження проведена на I Всеукраїнській інтернет-конференції молодих учених та студентів «Перспективи розвитку туризму та сфери гостинності в Україні і світі» 21 травня 2024 року (м. Луцьк)

Структура роботи складається з вступу, трьох розділів, висновків та рекомендацій, списку використаних джерел; 49 сторінки тексту, 12 рисунків, 9 таблиць. Список використаних джерел включає 28 найменування літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та значення культурного туризму

Культурний туризм – це галузь туризму, в основі якої лежить численні види подорожей з метою освітнього, культурного, соціального ознайомлення з особливістю історичного спадку певних груп населення (від первісних людей до племен Африки) чи сучасного напрацювання країн в галузі архітектури, мистецтва, соціальних проектів, музики чи процесів відродження/відтворення традицій, характерних для певної території.

Культурний туризм може бути визначений як будь-які подорожі, як групові, так і індивідуальні, що передбачають зустріч учасників подорожі з об'єктами, подіями та іншими цінностями високої або народної культури. Ці подорожі спрямовані на розширення знань про світ або задоволення певних цікавостей, організовані людиною, і можуть включатися в програму подорожі як важливий аспект або стати ключовим фактором у прийнятті рішення про участь у них [1].

Культурний туризму охоплює собою відвідини історичних, культурних або географічних визначних пам'яток. Культурний туризм є найпопулярнішим, наймасовішим і найприбутковішим видом туризму у світі.

Основа мета культурного туризму полягає в ознайомленні з туристичними пам'ятками (пам'ятники історії, архітектури, мистецтва та інші). Саме поняття «культурний туризм» уперше офіційно було зареєстровано на міжнародному рівні в матеріалах Всесвітньої конференції з культурної політики у 1982р.

Залежно від прийнятих критерій визначення самої культури чи культурний туризм може бути вузько визначений, тоді обсяг цього поняття включає лише висококультурним, або ми можемо говорити про культурний туризм в аспекті/як складова частина освітнього процесу (зокрема не лише ознайомлення

з фізичними об'єктами вивчення, а й прослуховування лекцій чи відвідування семінарів задля розширення кругозору) – це буде більш ширше його поняття та застосування .

Передумовою розвитку культурного туризму є наявність історичного та культурного потенціалу країни, рівень забезпеченості доступу до нього, а також умови проживання, харчування туристів. У числі об'єктів культурного туризму входять умови історико-культурна спадщина (історичні території, архітектурні споруди, історичні комплекси тощо), так і сучасна (виставки, фестивалі, відтворення особливості життя населення того чи іншого регіону, або ж презентація автентичних умов життя певних культурних осередків, що були збережені протягом всього періоду формування та розвитку, і не зазнали втручання прогресу та цивілізації). Попри поширене розуміння культури, як сукупності матеріальних і духовних цінностей, накопичених на певному етапі його розвитку в суспільстві.

Основними напрямками культурного туризму є:

- знайомство з різними історичними, архітектурними або культурними епохами шляхом відвідування архітектурних пам'яток, музеїв, історичних маршрутів;

- відвідування культурницьких акцій: фестивалів (музичних, театральних, кіно тощо), релігійних свят, виставок;

- відвідування лекцій, семінарів, курсів;

- безпосередня участь у фольклорних фестивалях.

Основним принципом розвитку культурного туризму має бути принцип стійкого розвитку, що має під собою/на увазі матеріальну та юридичну підтримку місцевої культури, збереження культурних і природних об'єктів та поліпшення життєвого рівня місцевого населення.

Серед вітчизнах та закордонних науковців немає єдиних підходів щодо визначення поняття «культурний туризм», адже він включається у рід інших видів та напрямків індустрії гостинності. Попри це нами було систематизовано

наукові підходи до трактування сутності поняття «культурний туризм» (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Наукові підходи до трактування сутності поняття «культурний туризм»

Автор	Визначення
ICOMOS (міжн. рада з пит. пам'яток і визначних місць) [2]	Невеликий сегмент ринку пізнавального або освітнього і найчастіше елітарного характеру, присвячений поширенню й роз'ясненню культурної ідеї.
Кляп М.П.[3]	Відвідування історичних, культурних або географічних визначних пам'яток
Дроздова Г.М. [4]	Подорож з метою ознайомлення з історико-культурними цінностями й унікальними природними об'єктами.
Любіцева О.О. [5]	Ознайомлення туристів з природою, культурно-історичним надбанням і сучасним життям країни
Енциклопедичний словник-довідник з туризму [6]	Поїздки з метою ознайомлення і пізнання культурної спадщини різних країн і народів
Г.Річардс [7]	Культурний туризм є споживання мистецтва, спадщини, фольклору, способу життя жителів і в цілому спектр інших культурних проявів туристів
Я.В. Вірменич [8]	Необхідність уважного дослідження історичних регіонів як певної цілісності зумовлена потребами деталізації історичного процесу, виявлення регіональних особливостей і чинників, що їх зумовлюють, оптимізації аналізу співвідношення загального та часткового в історії.
Брайан Пейдж[9]	Культурний туризм - це вид туризму, який зосереджується на досвіді та розумінні культури місця призначення.
Д. МакКрістал[10]	Культурний туризм - це активна участь туристів у культурному житті місця призначення.

* сформовано автором

Таким чином, культурний туризм слугує можливістю формування відкритих стосунків із зовнішнім оточенням, виконання соціально важливих завдань шляхом поширення знань і тлумачень символів і цінностей соціокультурного середовища регіону і для формування ставлення до людини до світу. Для більш ширшого розуміння його сутності розглянемо основні види об'єктів культурного туризму.

Види об'єктів культурного туризму:

- археологічні – городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, могильники, культові місця та споруди,

мегаліти, наскальні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв та інші;

- історичні – будинки, споруди, їхні комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, визначні місця, пов’язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурною та побутом народів;

- монументального мистецтва – твори образотворчого мистецтва, як самостійні (окремі), так і ті, що пов’язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

- архітектурні – історичні центри, вулиці, квартали, площі, архітектурні ансамблі, залишки давнього планування та забудови, окремі архітектурні споруди тощо;

- садово-паркове мистецтво – поєднання паркового будівництва з природним або створеними людиною ландшафтами;

- ландшафтні – природні території, які мають історичну цінність.

Широка взаємодія культурного туризму з іншими напрямками туристичної діяльності зумовила його видовий розподіл, що представлений на рис. 1.1

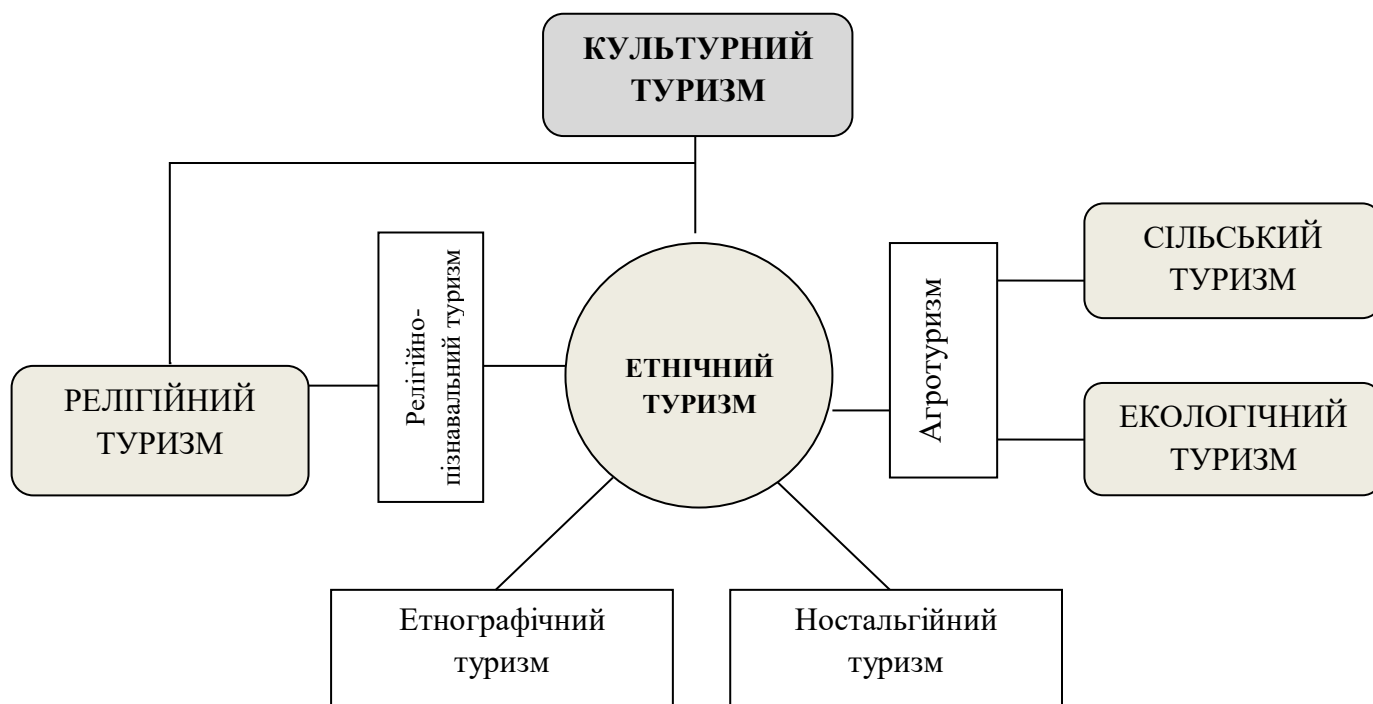

Рис. 1.1 Видовий розподіл культурного туризму

Культурний туризм знаходиться на перетині культури і бізнесу, а тому розвивається цілком прагматичній економічній площині. Сучасний культурний туризм становить близько 37% міжнародного туризму і створює 35 мільйонів щорічних міжнародних туристичних поїздок в Європі. Культурний туризм на даний момент служить тим невеликим мостом об'єднання та взаємодії/інтегровції сучасності і минулого, дає змогу побачити, відчути захоплення тими чи іншими предметами чи будівлями минулих епох, які пересікаються з сучасністю.

1.2 Складові та фактори розвитку культурного туризму

Аналіз факторів розвитку культурного туризму допомагає ідентифікувати можливості для інновацій та покращень у туристичній індустрії, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку туризму. Культурний туризм відіграє важливу роль у збереженні та просуванні культурної спадщини країни, оскільки привертає увагу до історичних та культурних пам'яток. Зазначений сектор сприяє залученню уваги до місцевих традицій, ремесел та фольклору, що в свою чергу сприяє підтримці місцевих спільнот.

Розгляд факторів розвитку культурного туризму допомагає управлінцям туристичних організацій краще розуміти потреби та очікування туристів, що сприяє покращенню якості туристичних послуг. Розвиток культурного туризму сприяє встановленню міжнародного діалогу та зближенню різних культур, що може сприяти вирішенню міжнаціональних конфліктів та підвищенню толерантності. Унікальна культурна спадщина маленьких міст та сіл може стати джерелом нових можливостей для розвитку туризму, що сприяє сталому економічному зростанню в цих регіонах.

Врахування факторів розвитку культурного туризму є важливим для створення сталого туризму, який забезпечує збалансований розвиток туристичних ресурсів та збереження природних та культурних ландшафтів для

майбутніх поколінь. На сьогоднішній день фактори які впливають на розвиток туризму можна розділити на: політичні;соціальні;економічні;культурні фактори;розвиток транспортної інфраструктури; демографічні.

Збільшення населення і урбанізації сприяють зростанню попиту на подорожі, оскільки більше людей мають доступ до засобів для подорожей, таких як вільний час і фінансові ресурси. Тривалість життя також впливає, оскільки люди, які живуть довше мають більші можливості для відпочинку та подорожей. Ці тенденції призводять до того, що обсяг туризму зростає в країни та за її межами.

Соціальні фактори маю значну роль у зростанні обсягів туризму. Зростання достатку населення розвинутих країн дозволяє людям витратити свої кошти на подорожі та свій відпочинок. Збільшення кількості відпусток і зменшення тривалості робочого тижня стимулюють попит на туризм, оскільки люди мають більше часу на подорожі.

Економічні фактори грають ключову роль у туристичному зростанню. Зі зміною структури споживання товарів і послуг, населення стає більш зацікавленим у різноманітних видах дозвілля та розваг, включаючи туризм. Підвищення рівня життя і зростання середнього доходу можуть також призвести до збільшення попиту на відпочинок.

Культурні фактори пов'язані зі зростанням культурного рівня населення більшості країн і в зв'язку з цим прагнення людей ознайомитися із іншими культурами. Зі зростанням культурного рівня населення люди стають зацікавленим у вивченні та ознайомленні з іншими культурами, традиціями і способами життя. Здебільшого інтереси до культурного туризму сприяє розвитку міжнародного обміну та різноманітності культурного спадку.

З розвитком транспорту збільшується можливість туристів пересуватися регіонами, країнами для пізнання тієї чи іншої туристичної місцини. З цього впливає фактор розвитку транспортної інфраструктури, тому що багато туристів їздять у місця легше доступні для пізнання, щоб не втрачати лишній час на пересадки, оренди чи доїзди.

Завдяки розвитку медіа, інтернету стало доступно просування реклами, цікавих новин чи репортажів про туристичні місця чи нові туристичні центри які створюються в країні. Так завдяки інтернету стало зручніше відслідковувати бажання потенційних туристів. А у медіа стала більш креативніша реклама, яка приваблює людей подорожувати.

Ці фактори як з'явилися на початку ХХ століття, так і залишаються актуальними і на сьогоднішній час. До цих факторів протягом років добавлялися нові і нові чинники та фактори які впливають на розвиток того чи іншого виду туризму чи популярного туристичного напрямку.

Для того, щоб зрозуміти, які чинники визначають розвиток культурного туризму розглянемо основні його складові (рис.1.2.)

На основі досліджень ЮНВТО щодо туризму, можемо виділити складові, які формують культурний туризм.

Рис. 1.2 Складові культурного туризму

У звіті ЮНВТО про взаємодію між туризмом і культурою висвітлено кілька напрямків майбутнього розвитку культурного туризму, які можуть стати цінним об'єктом для подальших досліджень. За висновками експертів з туризму, опитаних ЮНВТО, передбачається зростання культурного туризму (за відповідністю погоджується 93% респондентів). Це зростання очікується, що спричинить диверсифікацію попиту та пропозиції в культурному туризмі, підкреслить важливість різноманітних сегментів та спонукне до переходу до нематеріальної спадщини та того, що один із респондентів називає "м'якою культурною інфраструктурою". Однак це також викликає проблеми для майбутніх досліджень, зокрема, визначення "культурного туризму". Визначення культурного туризму стало головною темою дискусій у літературі

через різноманітність та суб'єктивний характер понять культури та туризму. Це призвело до різних підходів до визначення культурного туризму, що включають дихотомію між його значенням та вимірюванням, а також розрізнення між попитом та пропозицією.

Розгляд чинників впливу на розвиток культурного туризму необхідний для формування стратегій, спрямованих на збереження та просування культурної спадщини. Врахування цих чинників дозволяє ефективно використовувати потенціал місцевих ресурсів та залучати увагу до унікальних культурних особливостей регіону. Крім того, аналіз чинників впливу допомагає прогнозувати тенденції у розвитку культурного туризму та розробляти стратегії його підтримки та розвитку на місцевому та національному рівнях. Основні з них представлено рис 1.3.

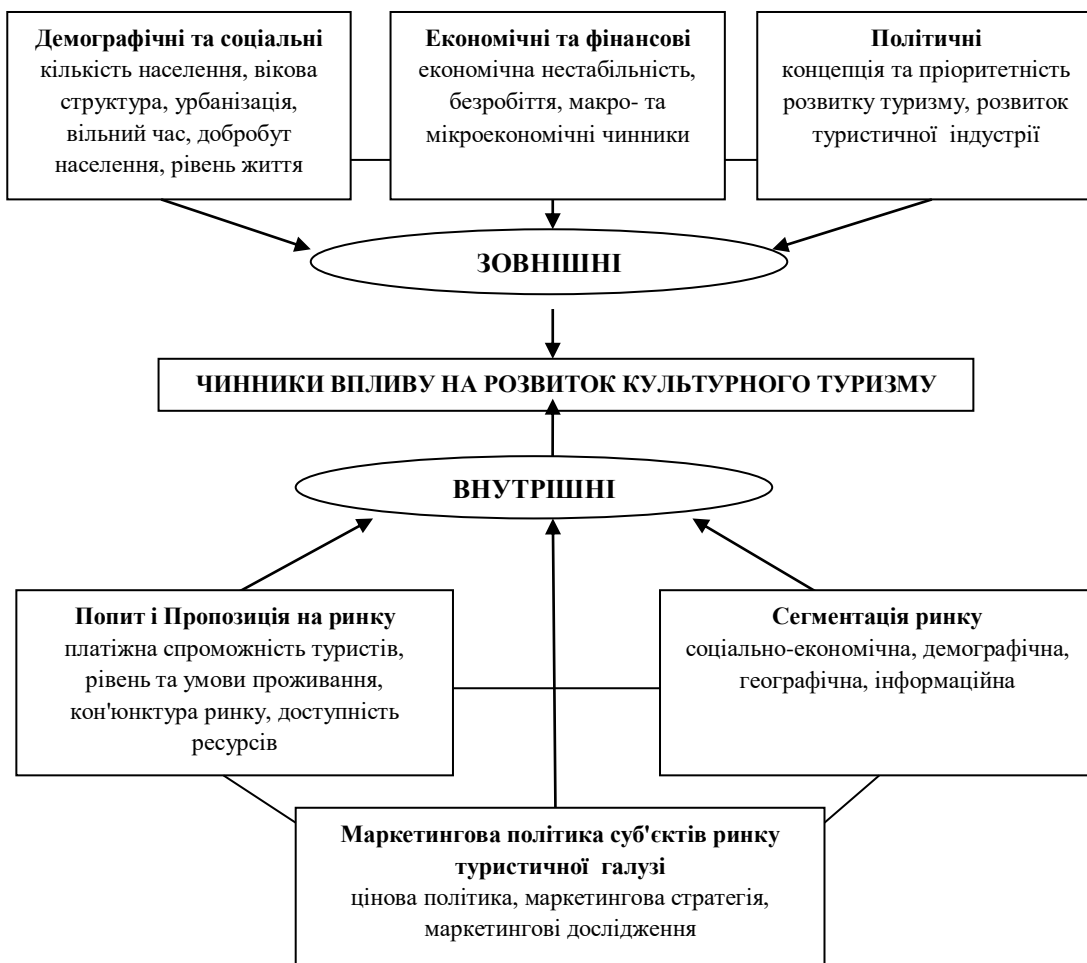

Рис. 1.3 Чинники впливу на розвиток культурного туризму

Туристична галузь, найбільш чутлива до впливу багатьох як зовнішніх так і внутрішніх чинників, так і обставин які не були передбачуваних. Щодо механізму впливу на туристичну діяльність, можна визначити фактори, об'єктивні, що вже сформовані історичним розвитком суспільства. Наявність сприятливих факторів приводить до лідерства окремих регіонів та країн. Важливість даних факторів полягає в тому, що уявлення про продукт породжує свого споживача, певні очікування, якщо вони не виправдані реальністю якістю продукту, цей споживач розчарується легко у своєму виборі.

Таким чином на розвиток культурного туризму впливають як позитивні так і негативні фактори, які пов'язані з політикою, законодавчо-правовою та соціально-економічною ситуацією в світі та країні. До важливих компонентів розвитку туристичної галузі можна віднести: збільшення в'їзного туризму, зменшення диспропорції ресурсного забезпечення та його використання, підтримкою національного туризму, державна підтримка вітчизняного туристичного продукту.

1.3 Міжнародний досвід розвитку культурного туризму

Дослідження міжнародного досвіду розвитку культурного туризму вкрай важливе для інноваційного розвитку туристичної галузі в країні. Аналіз успішних практик з інших країн допомагає ідентифікувати та адаптувати ефективні стратегії та методи для свого контексту. Міжнародний досвід може стати важливим джерелом навчання для фахівців та урядовців у сфері туризму, щоб вони могли вдосконалювати підходи до розвитку культурного туризму. Вивчення міжнародного досвіду також дозволяє враховувати тенденції та виклики у світовому туристичному ринку, що допомагає адаптувати стратегії до динамічних умов середовища. Це сприяє збагаченню та розширенню туристичної інфраструктури та послуг, що стимулює зростання туристичного потенціалу країни. Крім того, досвід інших країн може надихнути на створення

новаторських ідей та підходів у розвитку культурного туризму відповідно до потреб сучасного світу.

Дослідження міжнародного досвіду дозволяє уникнути повторюваних помилок та використовувати передовий досвід для розвитку культурного туризму власної країни. Вивчення найкращих практик з різних країн сприяє розширенню горизонтів у розумінні можливостей та викликів, які стоять перед розвитком культурного туризму. Крім того, це сприяє встановленню міжнародних партнерств та обміну досвідом, що сприяє взаємному збагаченню та розвитку туристичної галузі в цілому.

У міжнародній економіці культурний туризм відіграє значну роль, тому що охоплює собою багато інших видів туризму. За оцінками дослідників інституту Світового банку за обсягом продажів туризм посідає друге місце після машинобудування, а перше місце у сфері надання послуг.

За кордоном приділяють велику увагу збереженню культурної спадщини та організації культурного туризму. Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць, Паневропейська федерація культурної спадщини координують зусилля країн які мають проблеми з використанням пам'яток і культури в туризмі в Європі та і цілому світі, це сприяє соціокультурному та економічному розвитку країн і регіонів.

Туристична індустрія вважається однією з найприбутковіших галузей і з кожним роком її вплив на економіку стає сильнішим. Туристична індустрія дійсно вважається однією з найприбутковіших галузей багатьох країн, її вплив на економіку постійно зростає. З розвитком глобалізації та збільшення доступності подорожей люди витрачають багато коштів на туристичні послуги. Таким чином, туризм стає важливим джерелом доходу багатьох країн і сприяє їхньому економічному зростанню.

Культурний туризм стає дедалі популярнішим видом відпочинку, адже він дає можливість подорожуючими знайомитися з різними культурами, історією та традиціями. Різні країни світу володіють неоднаковою кількістю та

різноманітністю об'єктів культурного туризму. До найбагатших на такі об'єкти країн належать:

- Італія: Римський Колізей, Помпеї, Флорентійський собор, Пізанська вежа, Венеціанські канали тощо.

- Франція: Ейфелева вежа, Лувр, Собор Паризької Богоматері, Версальський палац, замки Луари тощо.

- Іспанія: Саграда Фамілія, музей Прадо, Альгамбра, Готичний квартал Барселони, Кордовська мечеть тощо.

- Велика Британія: Стоунхендж, Тауер, Вестмінстерське абатство, Британський музей, Единбурзький замок тощо.

- Єгипет: Піраміди Гізи, Долина царів, Сфінкс, храми Карнака та Луксора тощо.

Поряд з цим важливо розглянути основні міжнародні тенденції та практики розвитку культурного туризму, які ми систематизували з 3 боки. (табл. 1.2.)

Таблиця 1.2

Передові міжнародні практики у розвитку культурного туризму

Маркетинг та просування	Співпраця з місцевими громадами	Інноваційні технології	Збереження культурної спадщини
Соціальні медіа кампанії, (VisitScotland, Шотландія)	Підтримка місцевих ремесел та традицій (Маракеш, Марокко)	Віртуальна та доповнена реальність (VR тури в Музеї Ватикану, Італія)	Реставрація та охорона пам'яток (Афіни, Греція)
Цифровий маркетинг (VisitBritain, Великобританія)	Культурні маршрути (Camino de Santiago, Іспанія)	Інтерактивні музеї (Smithsonian, США)	Стале використання ресурсів (Національні парки, США)
Брендинг (I Amsterdam, Нідерланди)	Туристичні ради та асоціації (Великобританія)	Онлайн тури (Google Arts & Culture, США)	Відновлення археологічних об'єктів (Помпеї, Італія)

*сформовано автором

За даними Всесвітньої туристської організації (UNWTO), у 2019 році кількість туристів, які подорожували з метою культурного туризму, склала 416

мільйонів людей. Це близько 40% від загального числа міжнародних туристів. Очікується, що до 2030 року ця цифра зросте до 600 мільйонів.

На фоні такого стрімкого розвитку туризму, кожна країна утворила різні комітети чи органи на державному рівні, для врегулювання туристичної діяльності. У таблиці 1.3 представлено найвідоміші державні та громадські інституції, які реалізують політику у сфері розвитку культурного туризму у своїх країнах.

Таблиця 1.3

Країна та відповідна державний і громадських орган, який реалізує політику у сфері культурного туризму

Країна	Державний орган	Громадський орган
США	National Park Service	American Alliance of Museums
Великобританія	VisitBritain	National Trust
Франція	Atout France	Fondation du Patrimoine
Іспанія	Turespaña	Asociación de Amigos del Camino de Santiago
Італія	Enit (Italian National Tourist Board)	FAI (Fondo Ambiente Italiano)
Німеччина	German National Tourist Board	Europa Nostra
Нідерланди	NBTC Holland Marketing	Dutch Culture
Шотландія	VisitScotland	National Trust for Scotland
Ірландія	Fáilte Ireland	An Taisce - The National Trust for Ireland
Швейцарія	Switzerland Tourism	Pro Patria

* сформовано автором

Співпраця між державними та громадськими органами у сфері культурного туризму відіграє ключову роль у збереженні та просуванні культурної спадщини. Державні органи часто мають значні ресурси та можливості для розробки та впровадження стратегій культурного туризму на національному рівні. Громадські організації, з іншого боку, можуть надати велике значення у залученні місцевих спільнот до розвитку та збереження культурних об'єктів та традицій. Спільна робота цих органів сприяє створенню більш комплексних та ефективних програм та проектів у галузі культурного

туризму. Через такий партнерський підхід до розвитку туристичних продуктів можна досягти більшого розмаїття та доступності для відвідувачів з усього світу.

Велика частина світових держав проголосили туристичну індустрію одним з пріоритетних напрямків розвитку економіки та культури, що сприяє збільшенню ВВП, інвестицій, валютних надходження, розвитку та модернізації інфраструктури, сприяє створенню нових галузей, розвитку промисловості та торгівлі. Але слід зазначити, що туристична галузь є специфічним та досить складним об'єктом державного управління. Крім того, туризм може сприяти створенню нових галузей, розвитку торгівлі та промисловості, зокрема утворенню багато нових робочих місць та розвитком малого та середнього бізнесу. Проте важливо пам'ятати, що туристична галузь має свої виклики та потреби комплексного управління державою. Це включає регулювання туристичного ринку, удосконалення якості та безпеки послуг, розвиток інфраструктури та маркетингових заходів для приваблення туристів.

Співпраця між державними та громадськими органами в сфері культурного туризму сприяє збереженню історичних пам'яток та культурних традицій, які є важливими складовими національної ідентичності. Державні органи часто забезпечують фінансову та законодавчу підтримку для реалізації проектів з розвитку культурного туризму, тоді як громадські організації можуть забезпечити експертність та інноваційний підхід до їхнього втілення. Взаємодія цих організацій стимулює створення нових можливостей для розвитку місцевих громад, включаючи створення нових робочих місць та підвищення рівня життя населення. Посилення співпраці між державними та громадськими органами також сприяє збільшенню туристичного потенціалу країни та підвищенню конкурентоспроможності на світовому ринку туризму. Це сприяє розвитку економіки, розширенню інвестицій та залученню нових туристів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В ІТАЛІЇ

2.1. Загальна характеристика потенціалу культурного туризму Італії

Туристичний потенціал Італії характеризується багатим культурним та історичним спадком, що привертає мільйони туристів щороку. Країна володіє різноманітним ландшафтом, який включає Альпи, сонячні пляжі Апеннінського півострова та чарівні італійські острови, які пропонують різноманітні форми відпочинку. Італія славиться своєю виноробною культурою та кухнею, що створює унікальний досвід для гастрономічних туристів. Туристичний потенціал Італії також підсилюється розвиненою інфраструктурою, зручним транспортним сполученням та розмаїттям туристичних послуг для задоволення різних потреб та смаків відвідувачів.

Італія виділяється на фоні інших країн багатими культурними традиціями у світі. Досягнення італійців відображаються у мистецтві, архітектурі, літературі, музиці та науці, які також вплинули на розвиток інших країн світу.

Історія Італії сягає корінням у часи Римської імперії, яка протягом століть домінувала над більшою частиною Європи, Північною Африкою та Близьким Сходом. Ця багата історія залишила по собі спадщину вражаючих пам'яток, таких як Колізей, Римський форум, Помпеї та багато інших.

Італія також дала світові епоху Відродження, коли мистецтво, наука та гуманізм процвітали. Цей період подарував світу таких титанів, як Леонардо да Вінчі, Мікеланджело та Рафаель.

Важлива умова для розвитку культурного туризму є поява об'єкта і того хто зацікавлений тим об'єктом. Вся історія появи й розвитку Італії є дуже хорошим прикладом. Зі збільшенням ролі культурного туризму у соціокультурних процесах призвело до переосмислення культури, вдосконалення національних мережі музеїв з їхньою активізацією на соціальний вплив, розширення у міжнародній співпраці у сфері культури.

Італія є популярним центром туризму вже понад декілька десятиліть, зокрема у культурному туризмі.

Мінімальний набір культурних пам'яток може надати будь яка територія Італії, але для перетворення на туристичний регіон необхідна значна концентрація останніх. Велику роль відіграє і наявність своєрідних пам'яток історико-культурних об'єктів, що надають їм певної унікальності: їх призначення, можливості, сучасний стан, вік, особливості художнього устрою тощо.

Італія володіє однією з найбагатших історичних та культурних спадщин у світі. Це підтверджується кількістю об'єктів, включених до списку Світової спадщини ЮНЕСКО: станом на 2023 рік, їх 58, що становить 5% від загальної кількості об'єктів у списку.

З цих 58 об'єктів:

- 53 визнані культурними пам'ятками, 22 з яких визнані шедеврами людського генія.

- 5 визнані природними пам'ятками, 1 з яких визнаний природним феноменом виняткової краси.

До цих об'єктів належать:

- Культурні: Римський Колізей, Собор Святого Марка у Венеції, Помпеї, Флорентійський собор, Пізанська вежа, історичний центр Неаполя, сади та вілли Тоскани та багато інших.

- Природні: Доломітові Альпи, Етна, острови Егаді, Cinque Terre, а також букові праліси Карпат.

Динаміка збільшення кількості об'єктів ЮНЕСКО в Італії представлено на рис. 2.1. Велика кількість культурної спадщини або природної всесвітньої спадщини показує на велику привабливість для туристів, яка може сприяти розвитку туристичного попиту та економічному зростанню. За цим графіком ми бачимо, що кількість пам'ятників ЮНЕСКО збільшилась, якщо в 2019 році їх було 55, як вже в 2023 році їх стало 59. Це показує тенденції та перспективи розвитку культурного туризму в цій країні.

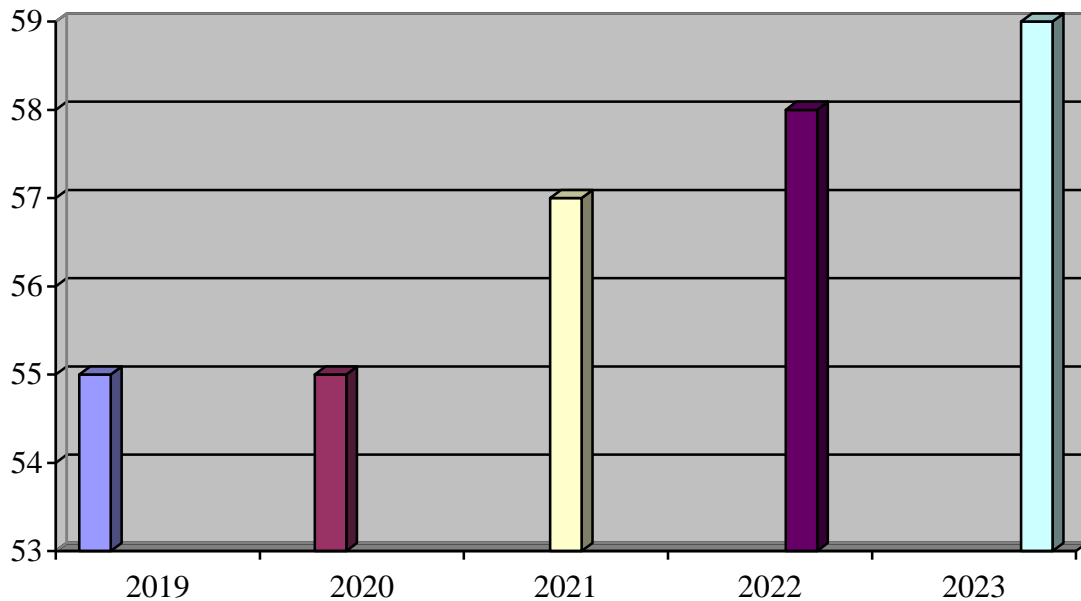

Рис. 2.1 Кількість пам'яток ЮНЕСКО в Італії у 2019-2023 рр

Серед відомих сучасних культурних центрів Італії є: Рим, Мілан, Флоренція, Неаполь, Венеція, Генуя та інші. Їх розквіт припав на Середньовіччя. Флоренція та Венеція зберегли найбільшу кількість пам'яток до наших днів з цієї епохи. Великий розвиток держав, що знаходились на території Італії у період раннього Середньовіччя сприяв розвитку та утворенню тут нових міст, як Неаполь, Піза, Генуя інші. З часом міста набули торговельних центрів, в яких значну кількість уваги приділяли культурному розвитку. На сьогоднішній день вони виступають як «живими» пам'ятками давніх часів та складають національну та культурну спадщину Італії.

Майже одна третина від усіх пам'яток припадає на споруди готичного стилю для яких були притаманні загострені форми арок, вікон та дахів. До найкращих зразків цього стилю відносять, давню бібліотеку Сан-Марок, церкву Святого Михаїла, Палац Ка д'Оро, замок Фпіулі-Венеції та Вендрамін-Каледжі, що у Венеції.

Найстарішими архітектурними об'єктами історії та культури Італії відносять: Триумфальна арка Тіта, Колона Трояна, Терми Каракали, що у Римі, Пантеон і також всім відомий Колізей та інші. Ці споруди датуються періодами I-VI ст.. н.е і їх відносять до епохи античного часу. Також вони виступають

самими цікавими пам'ятками давнини і світової культури. Зараз більшість цих споруд є зруйнованими і періодично потребує реставрації. До пам'яток світової культури відносять стародавні церкви Кальярі та пам'ятки Сіракуз. Ці будівлі на сьогоднішній час майже зруйновані і тому перебувають під охороною італійської влади.

На території практичного кожного сучасного міста Італії, збереглися та існують досі визначні архітектурні пам'ятки, що мають історичне та духовне значення як для італійців так і для всього людства, їх систематизація представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Найбільш відомі культурно-історичні пам'ятки найбільших міст Італії

Назва міста	Історичний об'єкт чи пам'ятка	Вид*	Століття чи рік створення
Рим	1.Тріумфальна арка Тіта	Д	81 р. н.е.
	2. Колона Трояна	Д	111-114рр.
	3. Колізей	Д	75-80 рр. н.е.
	4.Пантеон «Храм Богів», Терми Каракали	Д	125 р. н. е.
	5.Палаці Ренесанської доби (Канцеларія, Парнезе), віли (Фарнезіна, Мадама), церкви (Сан-Карло, СантАндреа)	ГТ	XV-XVI ст
	6.Собор Святого Петра	ГТ	1506-1614рр.
Мілан	1.Театр «ЛаСкала»	ГТ	XVI ст
	2.Церква Сант-Амброджо	ГТ	IX-XV ст
	3.Готичний Собор	ГТ	XIV-XIX ст
	4.Замок Каstellо Сфорцеско	ГТ	1450р
	5.Монастир Санта-Марія деле Грація з «Тайною вечерею» Леонардо да Вінчі	ГТ	XV ст
Неаполь	1.Бабтістерій Сан-Джовані	Д	V ст
	2.Замок Каstellь дель Ово	Р	XII ст
	3.Монастир Чиртоза ді Сан Мартіно	ГТ+БР	XIV-XVII ст
	4.Руїни давнього міста Помпеї на південному сході від Неаполя	ЗД	Зруйноване у 79 р.н.е
Турін	1.Церква Сан-Лоренцо	БР	XVII ст
	2.Палаці Коріньяно	БР	XV-XVII ст

*ЗД-давньоримська антична архітектура, ГТ-готичний стиль, БР-стиль бароко, Р-романський стиль

Італію, країну з багатою історією, яка внесла величезний внесок у світову та європейську культуру, заслужено називають колискою європейської

цивілізації. На території країни збереглися пам'ятники всіх історичних, частка пам'яток культурної спадщини різних історичних епох в Італії представлена на рис.2.2.

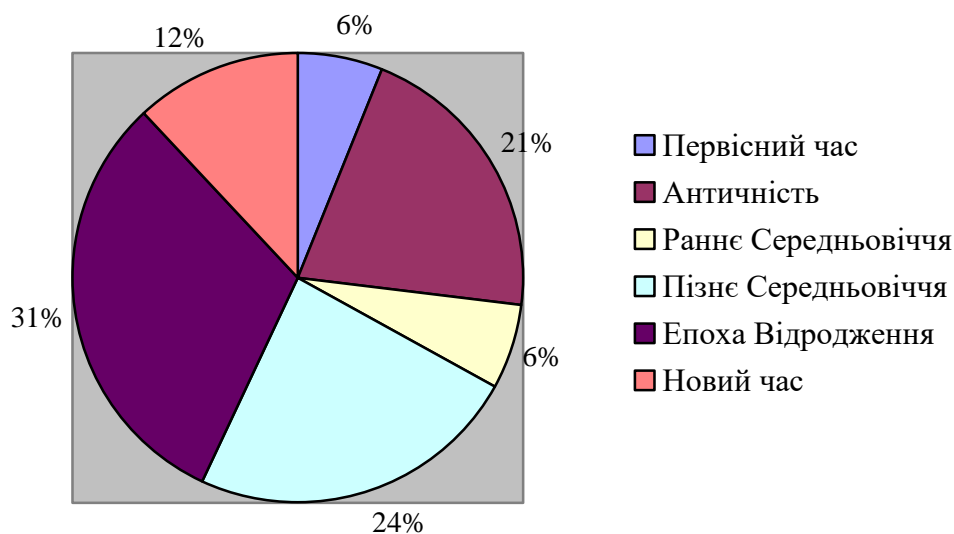

Рис. 2.2 Частка пам'яток культурної спадщини різних історичних епох в Італії

Розвиток культурних маршрутів є важливою стратегією для популяризації туристичних об'єктів та історичних місць, які відображають унікальну культурну спадщину країни. Вони дозволяють туристам глибше зануритися в місцеву історію, традиції та культуру, роблячи подорожі більш насиченими та цікавими. Культурні маршрути сприяють збільшенню туристичного потоку до менш відомих регіонів, розвиваючи їх інфраструктуру та стимулюючи економічний розвиток місцевих громад.

Культурні маршрути відіграють важливу роль у розвитку культурного туризму, збагачуючи туристичний досвід та сприяючи збереженню історичної та культурної спадщини. По-перше, вони дозволяють туристам поглиблено вивчати культурні та історичні аспекти певного регіону чи країни, розкриваючи унікальність місцевої культури, традицій та звичаїв.

По-друге, культурні маршрути сприяють розвитку місцевих громад та економіки, створюючи нові робочі місця та стимулюючи попит на товари та послуги на місцях. Вони привертають увагу до менш відомих або віддалених

регіонів, що сприяє рівномірному розподілу туристичного потоку та розвитку туризму в різних частинах країни.

Нарешті, культурні маршрути сприяють збереженню та відновленню історичних та культурних об'єктів, оскільки вони стимулюють інтерес до їхньої консервації та утримання. Шляхи, які відтворюють історичні маршрути або подорожі видатних особистостей, можуть допомогти зберегти та відновити маловідомі культурні пам'ятки та традиції, що важливо для збереження національної ідентичності та спадщини.

Основні культурні маршрути, які пролягають через Італію систематизовано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Культурні маршрути Європи, які пролягають через Італію

№	Назва	Особливість маршруту
1	Шлях Святого Апостола Якова	Це стародавній маршрут. Паломництво сформувало багату спадщину: матеріальне – місця для поклоніння, а також нематеріальні у формі міфів, легенда та пісень.
2	Шлях Вікінгів	Колекція пам'яток спадщини вікінгів, які Європі так і за її межами. На маршруті більше 60 різних об'єктів включаючи міста, фортеці, старовинні ферми, кар'єри, музеї та інше. А також участь у історичних реконструкціях.
3	Via Франчіджена	Рухаючись цим маршрутом, можна спостерігати, як шлях паломників повпливав на життя селищ та поселень: маршрут часто проходив по головних вулицях на яких розмістилися важливі церкви та будівлі. Маршрут проходить через Англію, Францію, Швейцарію та Італію по шляхам до Риму а потім до Ієрусалиму чи до Сантьяго-де-Компостела.
4	Маршрут спадщина Андалусії	Маршрут нетиповий, через східні мотиви італійського узбережжя. Окрім вражаючої архітектурної спадщини, ці маршрути повертають до життя літературу, мистецтво, наука, графіку, свята та традиції Аль-Андалуса.
5	Маршрути фінікійців	Подорожуючи по цьому культурному маршруту прив'язано продемонструвати наші спільні маршрути, які зв'язують країни трьох континентів і більше 100 міст-наступників стародавніх цивілізацій.
6	Європейський шлях єврейської спадщини	Маршрути відрізняються від міста до селища, від регіонів до країн і навіть мають транснаціональний характер. Маршрути надають колосальну інформацію по єврейській культурі, та особливості її розвитку, поширення по Європі.
7	Шлях Святого Мартіна Турського	Подорожуючий може пройти маршрутами які зв'язані з життям і фольклором Святого – поширений паломницький маршрут.
8	Оливковий шлях	Подорожуючи цим маршрутом можна простежити від Греції, через Італію і до Сирії оцивілізацію оливкового дерева, а також з ландшафтом, продукцією та традиціями які пов'язані з ним

9	Трансроманіка	Ідучи цим маршрутом де розповсюджені романські пам'ятки, які є об'єктами світової спадщини ЮНЕСКО. Також подорожуючи цим шляхом, можна пройти тими стежками якими йшли Оттон I Великий, Мартін Лютер, Матильда Каноська та інші
10	Європейський шлях кераміки	Маршрут пропонує екскурсії по містах Лімож, Фаенца – майстер-класи, ознайомлення з ресурсами і сувенірна продукція.

Таким чином, культурні маршрути є важливим інструментом для розвитку туризму та підтримки спадщини культури.

Сакральне поле Італії представлено храмами, соборами, монастирями каплицями тощо. Найпоширенішими є храми та собори, історично відігравали важливу роль у форматуванні соціальної думки, культурного та наукового життя. Також Італія виступає одним з найбільших туристичних центрів Європи, характеризується це потужним розвитком народних промислів і пропонує туристам цікавий досвід, а також сувеніри, які виготовляють професійні майстри своєї справи.

Поряд з широким колом об'єктів культурної спадщини Італія володіє добре розвиненою туристичною інфраструктурою, яка включає в себе:

- широку мережу готелів, хостелів та інших закладів розміщення: В Італії налічується понад 3 мільйони готельних номерів, що робить її однією з країн з найбільшою кількістю закладів розміщення в Європі.

- розгалужену мережу доріг: країна має 8 000 кілометрів автомагістралей та 400 000 кілометрів доріг загального користування.

- ефективну систему громадського транспорту: у містах діють автобусні, трамвайні, метрополітени та залізничні мережі.

- безліч аеропортів: в країні налічується понад 80 аеропортів, які забезпечують сполучення з багатьма містами світу.

Завдяки своїй багатій історії, культурній спадщині та добре розвиненій інфраструктурі Італія є одним з найпопулярніших туристичних напрямків у світі.

2.2. Аналіз основних тенденцій туристичного ринку Італії

Італія – країна Середземномор'я, що на сьогоднішній день є світовим центром рекреації і туризму. Частина туризму у ВВП країни складає приблизно 25%, у туристичній сфері залучено 16,5% трудових ресурсів. За даними ЮНВТО країна входить у п'ятірку найрозвиненіших «туристичних» країн світу, на неї припадає 6% усього туристичного обігу світу.

Зважаючи на динамічні процеси та зміни світового ринку міжнародного туризму, виникає необхідність у вивченні та дослідженні сучасного стану та основних тенденцій туристичного розвитку в регіоні. За оцінками експертів та фахівців Італія являє собою туристичний продукт найвищого рівня досконалості.

Згідно з дослідженнями, туристична індустрія Італії готова досягти оцінки в 27,3 мільярда доларів США до 2024 року.[20]

Подальші прогнози передбачають збільшення до 51,2 мільярда доларів США до 2034 року, що характеризується поступовим зростанням. Це прогнозоване розширення демонструє середньорічний темп зростання на рівні 6,5% протягом прогнозованого періоду, що вказує на стійке та стабільне зростання в галузі туризму.[20]

Туристичний бізнес Італії розвивається на основі потужного природно-рекреаційного потенціалу. Особливо широко представлені ландшафтні та орографічні ресурси. Їхня різноманітність дозволяє розвивати: гірськолижний туризм на півночі країни, в Альпах, курортну справу на узбережжі морів, пізнавальний туризм на основі унікальних природних об'єктів. Особливе місце серед бальнеологічних ресурсів посідають термальні води та мінеральні грязі, що обумовлено геологічною будовою Апеннінського півострова. В країні налічується понад 850 природоохоронних територій різних категорій, що зумовлює розвиток екологічного туризму[12].

Інфраструктура туризму Італії представлена 3341 готелями, 2355 кемпінгами і туристичними поселеннями, 24250 приватними квартирами, які

здаються під оренду, 5965 агротуристичних комплексів та 3286 різних форм прийому гостей, 46,1% всіх готелів країни розташовані на північному-сходів.

Переважає більшість туристів які відвідують Італію є з країн Німеччини, Франції, Австрії, Швейцарії та Іспанії. Мотиви прибуття в країну іноземних туристів представлено на рис. 2.3.

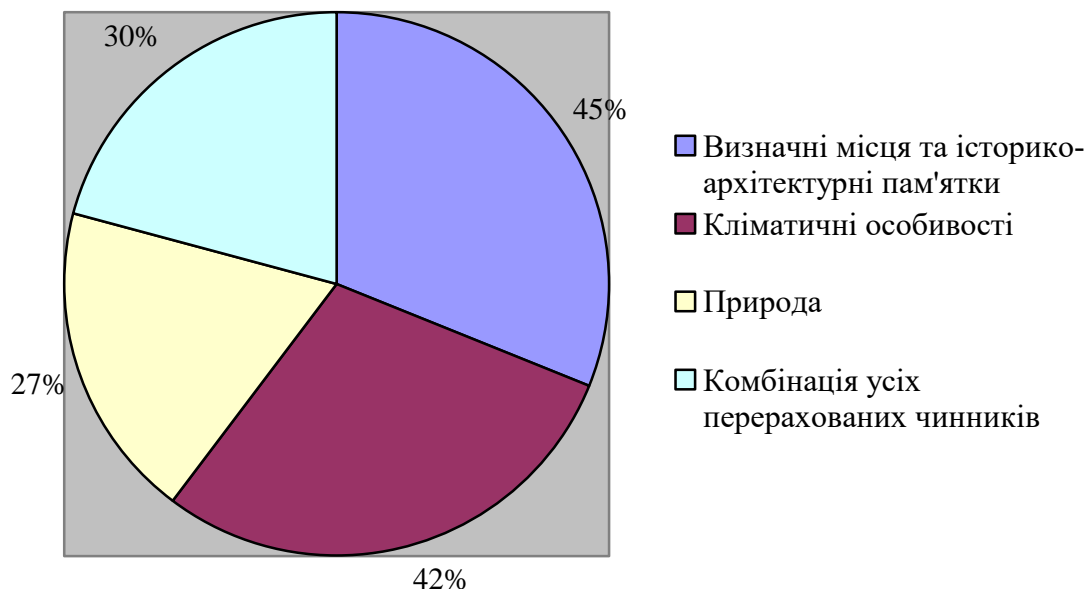

Рис. 2.3 Мотиви прибуття в Італію іноземних туристів,%

В даний час основну частину туристичних потоків становить груповий туризм. За цим показником Італія вийшла на четверте місце у світі (35,8 млн.) після Франції (70 млн.), Іспанії (47,7 млн.) і США (47,1 млн.).

Враховуючи зростаюче значення ролі туризму, італійський уряд має намір реалізувати цілеспрямовану програму розвитку, згідно якої передбачається витратити близько 300 млн. дол. США на створення перспективних туристичних комплексів. Провідна роль у позиціюванні Італії на міжнародному туристичному ринку належить національному управлінню з туризму (ENIT), основними функціями якого є рекламно-інформаційна робота, маркетингові дослідження, координація міжнародної діяльності місцевих тур-адміністрацій.

Також варто виділити гастрономічний туризм, оскільки Італія відома своєю смачною та різноманітною кухнею, яка включає в себе багато відомих на весь світ страви піцу, пасту, вина, оливкову олію тощо. Гастрономічні напрями

відвідування місцевих ресторанів, винних погребів та фермерських ринків. Італійська кухня відома вишуканістю, різноманітням смаків, які відображають багату історію, традиції та регіональні особливості. Кожен Італійський регіон має свої відомі страви, рецепти та кулінарні традиції, що відображають місцеві продукти та культурні впливи. Італійці влаштовують безліч гастрономічних фестивалів та подій, де можна скуштувати місцеві страви, вина та продукти, також на таких фестивалях можна взяти участь у кулінарних майстер-класах та дегустаціях.

Італія також багата на подієвий туризм. Це один з важливих елементів культурного життя країни, який привертає місцевих так і міжнародних туристів. Ці події розкривають різноманітність і багатство італійської мистецької сцени, дозволяючи проникнути ся атмосферою творчості та традицій. Відомими італійськими фестивалями є Венеціанський карнавал (щороку відвідує більше півмільйона туристів), Флорентійська бієнале, Фестиваль Сієста у Сицилії та багато інших прекрасних фестивалів. Частка відвідувачів Італії за характером подорожі у 2023 році представлена нарис. 2.4

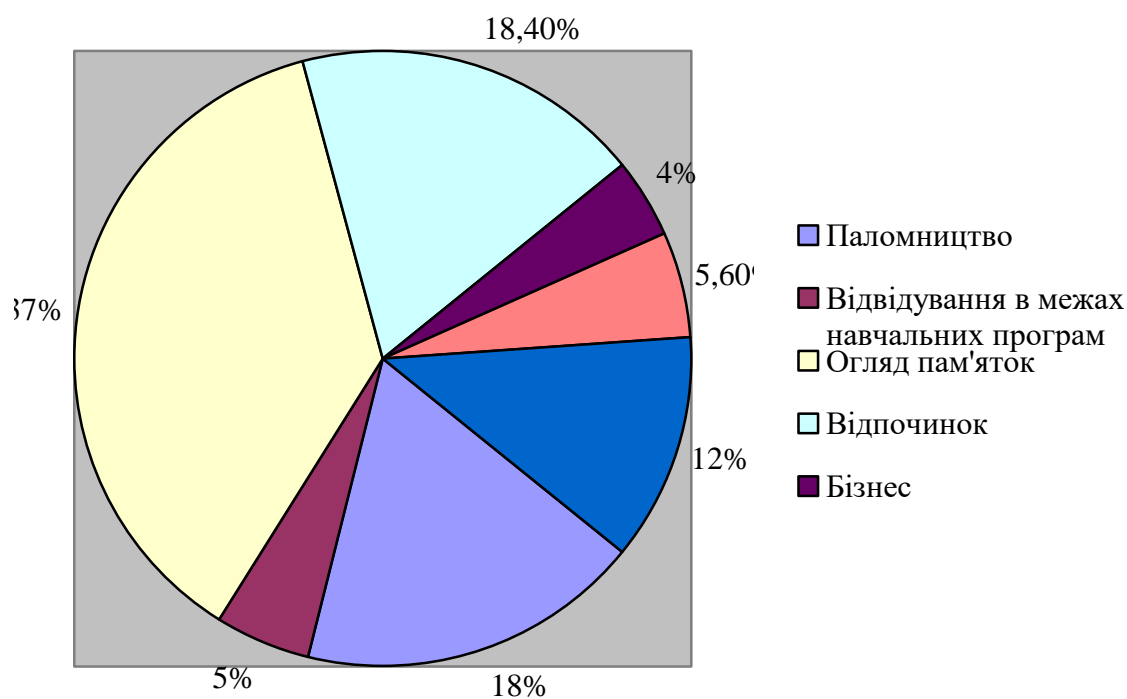

Рис. 2.4 Співвідношення частки відвідувачів Італії за характером подорожі у 2023 році, %

Високий рівень туристичних потоків в Італії зумовлений багатим культурним та історичним спадком країни, приваблива географія з розмаїттям гірських ландшафтів, мальовничих пляжів і мальовничих містечок велика увага до гастрономічного туризму та виноробних турів привертає до країни шанувальників смачних страв та вишуканих вин.

Динаміка кількості туристів у Італії в з 2015 по 2022 роки представлена на рис. 2.5

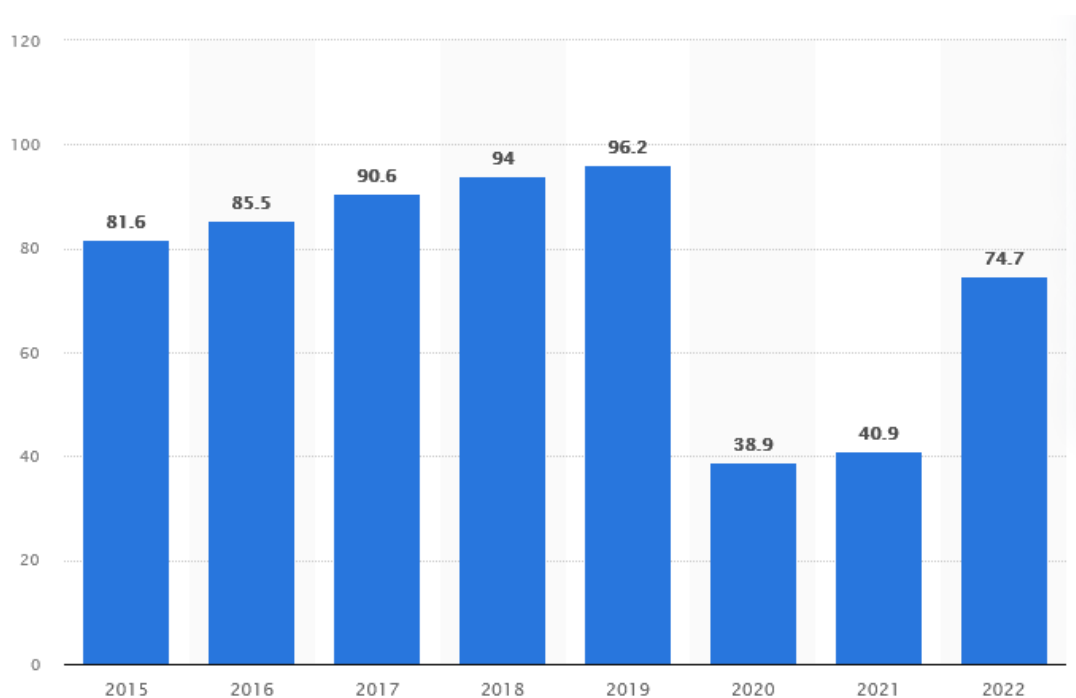

Рис. 2.5 Динаміка кількості туристів у Італії в з 2015 по 2022 роки, млн.

Розвиток туризму в Італії має величезне значення для економіки країни та збереження культурної спадщини. Для забезпечення сталого розвитку цих процесів необхідним є проведення постійного моніторингу, в тому числі, через SWOT-аналіз, що стає ключовим інструментом для оцінки перспектив та проблем в цій галузі. По-перше, Італія має безцінне культурне надбання, таке як колізеї, мистецькі шедеври, та багату кулінарну традицію, що створює сильну основу для туристичного приваблення. Однак, необхідно розглядати інфраструктурні проблеми, які можуть обмежувати розвиток галузі, такі як стан доріг, транспортна доступність та управління туристичними об'єктами.

По-друге, SWOT-аналіз допомагає ідентифікувати можливості для подальшого розвитку туризму в Італії та загрози, що можуть виникнути. Наприклад, зростаючий попит на еко-туризм та винний туризм можуть бути новими можливостями для розвитку галузі. Однак, конкуренція з іншими країнами, зміни в кліматичних умовах та негативний вплив масового туризму на природні та культурні ресурси є серйозними загрозами, які також необхідно враховувати при плануванні стратегій розвитку. SWOT-аналіз розвитку туризму в Італії представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

SWOT-аналіз розвитку туризму в Італії

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<ul style="list-style-type: none"> 1 Потужний та унікальний екологічний, природний та ресурсні потенціали 2 Наявність різноманітних курортів 3 Унікальна багата культурно-історична спадщина 4 Позитивний імідж та уявлення про країну у світі 5 Великий попит на туристичні послуги в світі 6 58 пам'яток ЮНЕСКО 7 Хороша транспортна доступність 8 Підтримка розвитку туризму з боку уряду 9 Хороша маркетингова стратегія країни 	<ul style="list-style-type: none"> 1 Дороговизна деяких регіонів 2 Високі транспортні тарифи 3 Не всі рекреаційні об'єкти мають доступ з боку аеропортів та мають далеку відстань один від одного 4 Яскраво виражений гірський рельєф 5 Екологія деяких областей
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
<ul style="list-style-type: none"> 1 Можливості розвитку різноманітних сфер туризму 2 Співпраця з іншими країнами ЄС 3 Сприятливі економічні та інвестиційні умови для розвитку туристичних підприємств 4 Інвестиційні умови розвитку підприємницької ініціативи в індустрії туризму 5 Фінансування туризму з боку уряду країни 6 Розвиток співпраці з іншими країнами Європи 	<ul style="list-style-type: none"> 1 Стрімке виснаження ресурсів 2 Конкуренція з боку інших країн ЄС 3 Зростання обсягів промислового будівництва і як наслідок знищення культурної спадщини

Підсумовуючи проведений SWOT-аналізу можна дійти висновку, що Італія – має багато перспектив в плані туризму. Вона володіє широким діапазоном унікальних переваг: особливий природний, історико-культурний, ресурсний та екологічний потенціал. Велика підтримка туристичної індустрії з

боку влади країни, стимулюючи програми які дають широкі можливості для швидкого розвитку туризму і створення якісного, конкурентоспроможного та відомого туристичного продукту.

Протягом історії галузь продовжувала розвиватися завдяки культурній спадщині, туризму для гурманів і розкішним подорожам. Італія історично впроваджувала різні заходи для підтримки туризму, включаючи обмеження на подорожі та протоколи охорони здоров'я та безпеки. Пропонуючи різноманітний та автентичний досвід, у тому числі нішеві туристичні продукти, країна можете залучити широке коло мандрівників, які шукають унікальні та значущі враження.

2.3. Територіальні особливості розвитку культурного туризму Італії

Дослідження територіальних особливостей розвитку культурного туризму в Італії є важливим кроком для розуміння динаміки та потенціалу цієї галузі в різних регіонах країни. Розкриття унікальних культурних та історичних аспектів окремих місцевостей дозволяє ефективно використовувати їх як туристичні маршрути та привабливі центри притягання для відвідувачів. Результати таких досліджень можуть служити основою для розроблення стратегій розвитку туризму, спрямованих на збільшення туристичного потенціалу регіонів і підтримку місцевої економіки.

Італія успішно адаптує свої туристичні послуги, орієнтуючись на нові сектори промисловості, такі як оздоровчий туризм, пригодницькі подорожі та досвідчений туризм.

Розуміння різноманітності та особливостей культурного туризму у кожному регіоні допомагає підвищити конкурентоспроможність країни на міжнародному туристичному ринку. Окрім того, такі дослідження сприяють збереженню та популяризації культурної спадщини країни та сприяють розвитку сталого туризму.

Графічне зображення туристичного розвитку регіонів Італії представлено на малюнку 2.6.

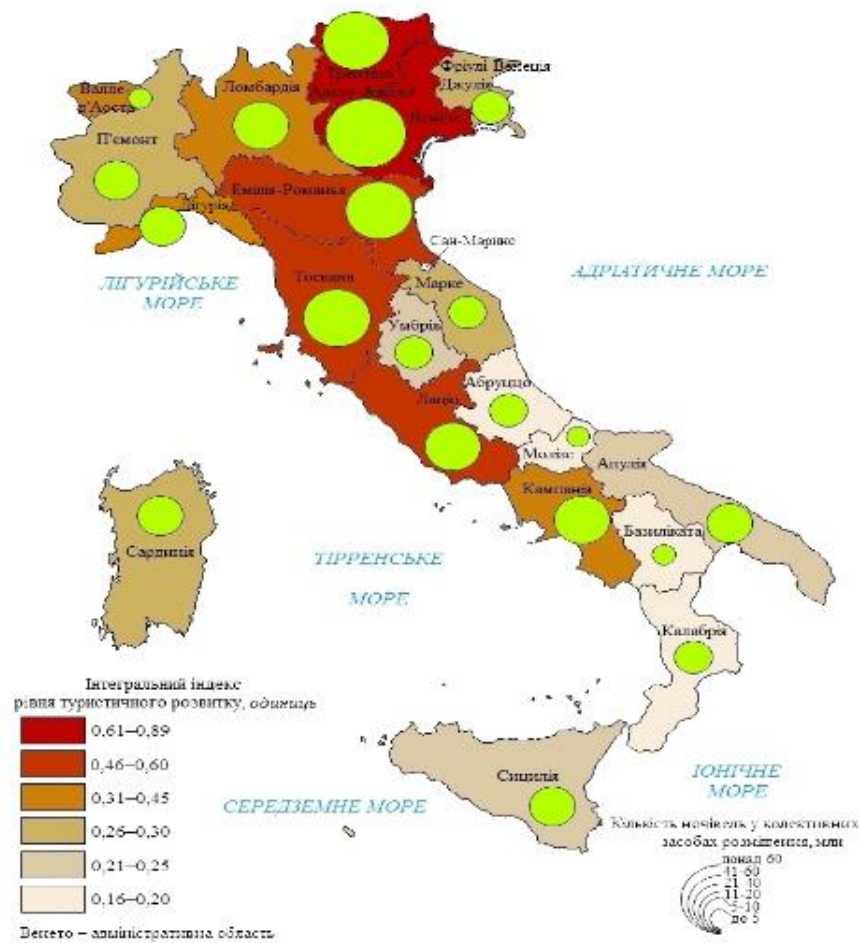

Рис. 2.6 Туристичний розвиток регіонів Італії

При аналізі регіонів Італії щодо їх спеціалізації та розвитку туризму можна помітити визначену тенденцію: північні та центральні регіони переважно розвивають багатофункціональну спеціалізацію, при цьому туризм також має високий рівень розвитку у цих місцях (наприклад, у Флоренції та північній частині Центральної Італії, Північній-Східній Італії, а також Римі, Центральній Італії та Ломбардії). Це пов'язано з попитом на туристичні послуги.

Виявлено нерівномірність у рівнях туристичного розвитку різних регіонів Італії, що дозволило їх класифікувати на шість груп. Регіони з високим рівнем розвитку (Венето, Трентіно-Альто-Адідже) розташовані в Північно-Східній Італії. Лаціо, Емілія-Романья та Тоскана віднесено до групи з рівнем розвитку

вищим від середнього. Регіони з рівнем розвитку середнім (Кампанія, Ломбардія, Валле-д'Аоста, Лігурія) розташовані як на півночі, так і на півдні Італії. На найнижчому рівні розвитку туризму знаходяться південні регіони (Апулія, Сицилія, Умбрія). Ця різноманітність пов'язана з впливом історичних чинників. Південна Італія розвивається повільніше за Північну, незважаючи на значний культурний потенціал, через нестачу розвиненої туристичної інфраструктури.

Місто Рим є безсумнівним центром туристичного приваблення в Італії та одним із ключових чинників, який визначає туристичні потоки в цій країні. Завдяки своїй багатій історії, архітектурним шедеврам та культурному значенню, Рим приваблює мільйони туристів щороку. Крім того, місто Рим виступає важливим транспортним хабом, що спрощує доступ до інших туристичних регіонів Італії. Надзвичайне значення міста Рим у створенні туристичних потоків в Італії також полягає в його унікальному статусі як центру релігійного та культурного туризму. Ватикан, резиденція Папи Римського, знаходиться всередині меж Рима і є одним з найважливіших релігійних місць для католиків у світі. Більше того, Рим також славиться своєю кулінарною традицією, яка стала не менш важливим привабливим чинником для туристів. В цілому, місто Рим стоїть на передовому ряді у формуванні туристичного образу Італії та є ключовим чинником у привабленні масового потоку відвідувачів.

На динаміку відвідуваності Італії та її туристичних центрів впливає багатьох факторів та чинників. На прикладі графіку, який розрахований на базі кількість ночей, які були проведені у певному році, по відношенню до еквівалентного періоду в 2019 році (це базова лінія) у місті Римі прослідковуються певні тенденції (Рис.2.7).

Як ми бачимо по цьому графіку тенденція відвідуваності у Римі під час пандемії протягом першого року знизилась. Але протягом 2021 року ця тенденція почала збільшувати і на момент 2023 року кількість ночей почала

збільшуватися. Дякуючи успішним кампаніям по боротьбі з пандемією, особливу ефективність мала кампанія по вакцинації населення.

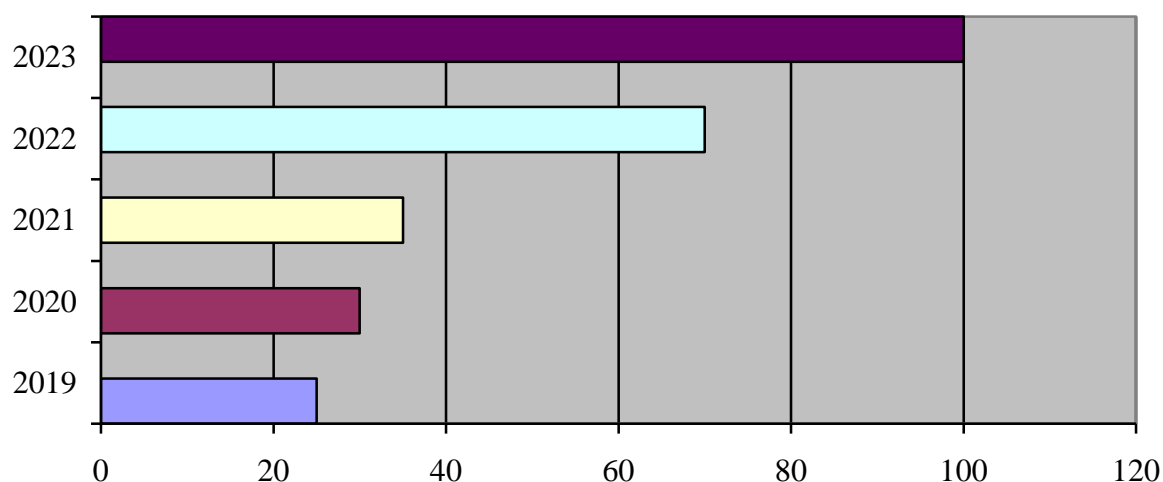

Рис. 2.7 Кількість ночей проведених туристами у Римі

Запровадження прискореної цифрової трансформації, зокрема, платформ онлайн-бронювання та віртуальних турів, змінило споживчі вподобання та проблеми безпеки. Оскільки мандрівники прагнуть досліджувати нові напрямки та виконувати відкладені плани подорожей, відкладений попит на подорожі та відпочинок призведе до зростання туризму. Постійні цифрові інновації покращують досвід відвідувачів завдяки прогресу в доповненій реальності та штучному інтелекті. Беручи за до уваги відгуки туристів про найпопулярніші місця, надані через цифрові засоби, нами було проаналізовано відгуки туристів найпопулярніших пам'яток у місті Рим (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

Рейтинг відгуки туристів найпопулярніших пам'яток у місті Рим

№	Назва об'єкта	Рейтинг об'єкта
1	Via dei Coronari	4,9 ★★★★★
2	Пантеон	4,8 ★★★★★
3	Собор Святого Петра	4,8 ★★★★★
4	Via dei Fori Smperiali	4,8 ★★★★★
5	Римський форум	4,7 ★★★★★

Продовження табл.2.4.

6	Сикстинська капелла	4,7 ★★★★★
7	Колізей	4,7 ★★★★★
8	Палаццо Альмпс	4,6 ★★★★★
9	Золотий дім Нерона	4,6 ★★★★★
10	Вілла Медичі	4,5 ★★★★★

* сформовано автором

Дослідження територіальних особливостей розвитку культурного туризму в Італії засвідчує значний рівень різноманітності та потенціалу кожного регіону країни. Результати аналізу підкреслили важливість розуміння і управління культурними ресурсами кожного регіону для досягнення сталого розвитку туризму.

Детальне вивчення особливостей кожного регіону надає можливість розробляти індивідуалізовані стратегії розвитку, які відповідають унікальним потребам та характеристикам кожного місця. Це допомагає зберігати та підсилювати культурну спадщину, залучати більше туристів та забезпечувати економічний розвиток регіонів країни. Такі дослідження є важливим інструментом для формування ефективної туристичної політики та створення стабільного туристичного середовища в Італії.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ ІТАЛІЇ

3.1 Шляхи удосконалення культурних маршрутів в Італії

Італійська спадщина не обмежена у своїй різноманітності та охоплює різні епохи і стилі в історії, мистецтві, архітектурі та культурі. В країні величезна база античної спадщини яка захоплює своєю величчю.

Італійська культура також відома своїми традиціями та фольклором, які проявляються у фестивалях, святкуваннях, традиційних ремесел, кухні чи місцевих обрядах. Це може спонукати на розвиток нових туристичних маршрутів, які б зосереджувалися на збереженні та показу культури певних регіонів Італії. Кожне місто чи містечко можна вважати окремим культурним маршрутом, оскільки багато з цих міст є дуже стародавніми і включають в себе місця римської та грецької культур. Важливу роль у реалізації культурних маршрутів грає інфраструктурна забезпеченість та якість послуг, які надаються. Транспортна мережа, проживання, ресторани та кафе, екскурсійні послуги, туристичні агентства, визначні місця тощо це саме ті компоненти які впливають на успішність культурного маршруту.

Розвиток культурних маршрутів може відбуватися за допомогою різних стратегій та підходів. Розробка нових історико-культурних та природних ресурсів регіону. Забезпечення доступності до культурних об'єктів та визначних місць за допомогою інфраструктури, що забезпечує комфортом туристів.

Створення та розвиток культурних маршрутів сьогодні набуває особливої актуальності в контексті розвитку туризму та збереження культурної спадщини. Культурні маршрути відображають багатогранність та різноманітність культурних та історичних пам'яток кожного регіону, що дозволяє подорожуючим отримати глибше розуміння та відчуття культурного багатства кожного місця. Такі маршрути допомагають розкрити унікальність кожного

регіону та сприяють розвитку туризму, залучаючи до країни більше відвідувачів.

Більше того, розвиток культурних маршрутів сприяє збереженню та відновленню культурної спадщини, оскільки стимулює інтерес до історичних місць та об'єктів. Це сприяє збереженню та реставрації культурних пам'яток, оскільки збільшується потік відвідувачів, які цікавляться та поважають культурну спадщину країни.

Крім того, культурні маршрути сприяють розвитку локальної економіки, оскільки створюють нові можливості для розвитку туристичних послуг, малого бізнесу та робочих місць у місцевих громадах. Такий підхід стає ключовим елементом сталого розвитку туризму та збереження культурної спадщини для майбутніх поколінь. Актуальні напрямки розвитку культурних маршрутів представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Напрямки розвитку культурних маршрутів

Напрямок	Короткий опис розвитку маршрутів
Створення нових маршрутів	Розробка нових тематичних та історичних маршрутів на основі культурних та природних ресурсів
Покращення доступності	Забезпечення зручного доступу до культурних об'єктів та визначних місць за допомогою розвитку транспортної та інфраструктури для туристів
Стимулювання інновацій	Впровадження новітніх технологій та інтерактивних рішень для залучення та зацікавленості туристів.
Підтримка місцевих ініціатив	Підтримка та сприяння місцевим ініціативам з реконструкції та відновлення історичних об'єктів.
Співпраця та партнерство	Співпраця з місцевими владами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами.
Залучення громадськості	Впровадження програм для залучення громадськості та стимулювання участі місцевих мешканців.

Поліпшення розвитку культурного туризму потребує комплексного підходу, який враховує економічні, соціальні, екологічні та культурні аспекти. Підвищуючи обізнаність населення та просуваючи культурну спадщину ми стимулюємо на розробку та реалізацію ефективні маркетингових стратегій, які спрямовані на популяризацію культурних ресурсів Італії, як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку.

В рамках роботи нами виокремлено пріоритетні напрямки покращення культурного туризму в Італії (рис. 3.1.)

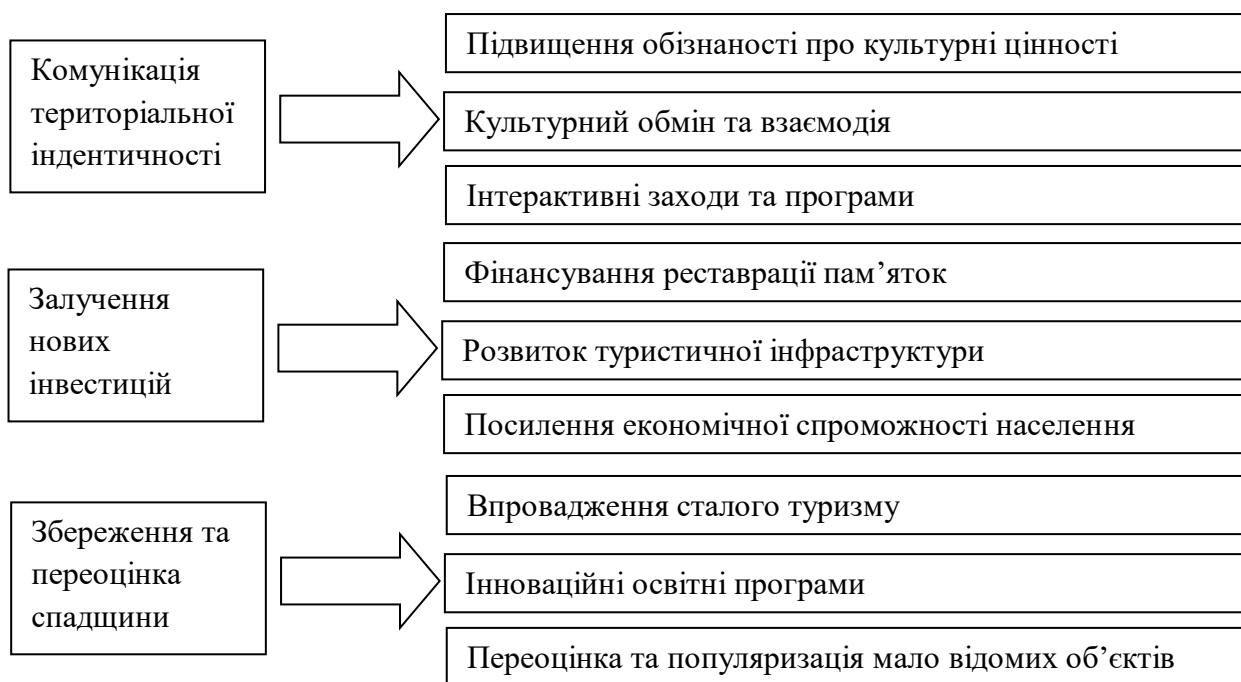

Рис. 3.1.Пріоритетні напрямки покращення культурного туризму в Італії

Реалізація цих заходів допоможе створити умови для сталого розвитку культурного туризму в Італії.

Регулярний аналіз та оцінка ефективності туристичних проєктів для виявлення сильних та слабких сторін, і коригування стратегій розвитку сприятиме збільшенню туристичних потоків та матиме позитивний економічний вплив.

Розвиваючи міжнародне співробітництво та регіональні співпраці є ключовими напрямками для покращення культурного туризму в Італії. Завдяки партнерству з різними міжнародними організаціями та обміну досвідом можна залучити додаткові ресурси та досвід для розвитку галузі. Координуючі зусилля між різними регіонами Італії сприятиме створенню більш інтегрованих і привабливих туристичних продуктів, що в свою чергу підвищить конкурентоспроможність Італії в світовому туристичному ринку.

Загальний аналіз потенціалу культурного туризму в Італії вказує на необхідність розвитку різноманітних напрямків для збагачення туристичного досвіду та залучення більш широкого кола відвідувачів.

Одним із ключових шляхів покращення культурного туризму є інтеграція нових технологій, які дозволяють створювати іммерсивні та інтерактивні експозиції та дослідження культурної спадщини. Крім того, активне співпрацювання між громадським сектором, приватними компаніями та урядовими органами є важливим для створення стійкої інфраструктури культурного туризму, яка б забезпечувала якість та доступність для всіх категорій відвідувачів. Такі напрямки сприятимуть збереженню та просуванню багатошарової культурної спадщини Італії та зростанню туристичного потенціалу країни.

Додатковими шляхами покращення культурного туризму в Італії можуть бути активна промоція менш відомих, але цікавих регіонів та міст країни, що дозволить розподілити потік туристів більш рівномірно і зменшити навантаження на популярні центри. Крім того, розвиток екологічної туристики та стимулювання розбудови сталі та екологічно дружніх об'єктів туристичної інфраструктури сприятиме збереженню природного середовища та поверненню екологічно свідомих туристів.

Такий комплексний підхід до розвитку культурного туризму допоможе Італії зберегти свою унікальну культурну спадщину, повернути більше туристів та забезпечити стаке економічне зростання країни через туристичний сектор.

3.2. Інноваційні інструменти розвитку об'єктів культурного туризму Італії

У сучасному часі, де будь який сегмент чи аспект нашого життя пронизаний цифровими технологіями, які стрімко розвиваються та міняються, і міняються підходи до розвитку туризму. Основна база туризму у вигляді

об'єктів для туристів, туристи, і люди які розвивають ці напрямки, а також маркетинг, який дозволяє просувати туристичний продукт у широкі маси.

Вже на сьогоднішній день туристичний пакет чи продукт не може обійтися без цифрових технологій, тому я хочу запропонувати ідею для наших громадян і не тільки, цифрову листівку міста Рим, яка буде у вашому телефоні завжди, якщо ви її не видалите.

Завдяки такій листівці ви зможете детальніше ознайомитися з будівлями Риму будучи на роботі чи на прогулянці чи на навчанні. Це зможе підігріти цікавість туристів та зацікавить приїхати їх до міста та побачити це в живу.

Турист зможе роздивитися детально 3D модель культурного об'єкта та побачити як цей об'єкт мінявся враховуючи різні часові епохи. Для зручності можна розробити додаток, куди будуть завантажені моделі культурних пам'яток міста. Також завдяки додатку який може бути оформлений у вигляді листівки можна буде прочитати коротку інформацію про об'єкти.

Завдяки розробленому додатку, який дасть змогу вам віртуально подорожувати Римом, досліджувати визначні пам'ятки, архітектурні шедеври, та особливості культури прямо з телефону не виходячи з дому.

За допомогою цифрової листівки/дodatка турист зможе сидячи дома розглянути інтерактивну 3D карту міста, на якій будуть відмічені всі культурні та архітектурні об'єкти, також за допомогою фільтрів користувач зможе вибрати саме ті об'єкти які його цікавлять. Також у цей список об'єктів входять і музеї, що дозволяє прогулятися по музеях які відтворені у 3D моделі та подивитися їхні експонати.

Користувач зможе вибрати мову додатка, яка може бути представлена у таких варіаціях: Англійська, Німецька, Італійська, Французька, Українська, Китайська, Іспанська та Японська.

Телефон користувача можна буде підключити до розширеної реальності, що дасть змогу віртуального перегляду історичних реконструкцій на місцях де він розташований на даний момент. Але ця функція більш локальна та розрахована на Рим, решта міст можуть бути у розробці та добавлятися у

процесі оновлень та покращень додатку. Попередній вигляд додатку, представлено на рисунку 3.2.

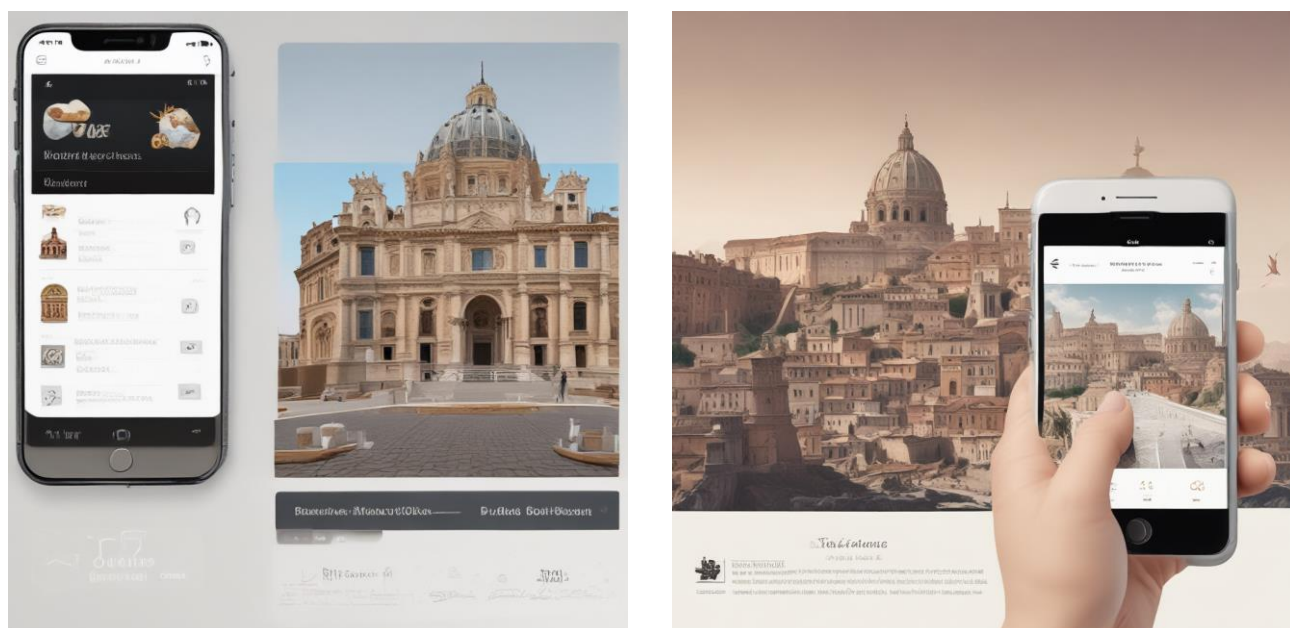

Рисунок 3.2 Візуалізація макету додатка по м. Рим

Додаток дозволяє подорожувати не тільки Римом, а ще й країнами які входили у склад Римської Імперії. А це всі країни Середземного моря, і більшість узбережжя Чорного моря. Так у певний етап існування Римської держави, до неї було приєднане Боспорське царство (Південні території Криму) та всі грецькі колонії у цьому регіоні. Наприклад завдяки цьому додатку можна буде відтворити, які мали приблизний вигляд Херсонес, Пантікапей (Сьогодні відомий за ім'ям Керч), Ольвія та Тірас та інші.

Телефон користувача можна буде підключити до розширеної реальності, що дасть змогу віртуального перегляду історичних реконструкцій на місцях де він розташований на даний момент. Але ця функція більш локальна та розрахована на Рим, решта міст можуть бути у розробці та добавлятися у процесі оновлень та покращень додатку.

Також додаток буде мати гнучкий елемент налаштування, щоб кожна людина могла налаштувати його під себе. Так, наприклад, додаток буде легко

налаштовуватися для людей які мають вади слуху, зору та опорно-рухового апарату.

Запропонований нами додаток стане чудовою альтернативою таким додаткам, які вже існують в Італії. Їх характеристика представлена представленні у таблиці 3.3:

Таблиця 3.3

Додатки путівники для туристів, які відвідують Італію

№	Назва додатку	Короткий опису
1	Rick Steves Audio	Додаток містить аудіо екскурсії, які допомагають вивчати Рим самостійно. Містить карти та текстові описи для кожного маршруту
2	Rome Travel Guide & Offline City Map	Містить офлайн карти міста з визначеними місцями, готелями, ресторанами тощо
3	Visit a City	Створює персоналізовані маршрути в залежності від тривалості перебування та інтересів туристичного користувача.

*сформовано автором

Запропонований нами додаток буде включати функціонал усіх трьох вищеописаних і буде містити інформацію про всі місця Риму.

Для прикладу продемонструю маршрут, як демонстраційна версія одного з декількох майбутніх маршрутів які будуть входити у додаток.

Назва: Рим без меж

Цільова аудиторія. Люди з обмеженими можливостями руху, зору, слуху та мови, а також усі, хто хоче дослідити Рим унікальним та інклюзивним способом.

Основні характеристики. Персоналізовані маршрути: Додаток дозволить користувачам створювати персоналізовані маршрути, які відповідають їхнім індивідуальним потребам та інтересам. Користувачі зможуть вибирати з різних категорій пам'яток, таких як історичні місця, музеї, парки, ресторани та багато іншого.

Доступність. Для людей з обмеженою мобільністю додаток буде включати в себе детальну інформацію про доступність кожної локації, включаючи вхідні пандуси, ліфти, адаптовані туалети та інші зручності.

Користувачі зможуть знайти маршрути, які уникають сходів, крутих схилів та інших перешкод.

Також додаток буде пропонувати аудіодескрипції пам'яток, а також інтерактивні карти з тактильними позначками. Підтримка буде доступна для людей, які користуються скрін-рідерами. Для людей з обмеженим слухом буде запропоновано субтитри та жестову мову для всіх аудіо- та відеотурів. Користувачі зможуть вибрати рівень гучності та налаштувати інші звукові параметри під свої потреби. Для людей з порушеннями мовлення додаток буде пропонувати альтернативні способи спілкування, такі як текстовий чат та розпізнавання мови. Користувачі зможуть заздалегідь надіслати свої запити та отримати відповіді в текстовому форматі.

Інтерактивний контент. Додаток буде пропонувати широкий спектр інтерактивного контенту, включаючи віртуальні тури, 3D-реконструкції, ігри та вікторини. Це допоможе користувачам глибше зануритися в історію та культуру Риму.

Соціальний аспект. Додаток буде включати в себе соціальні функції, які дозволять користувачам спілкуватися один з одним, ділитися своїми враженнями та планувати спільні екскурсії.

Персональний віртуальний асистент. Додаток може включати в себе персонального віртуального асистента, який може допомогти користувачам бронювати квитки, замовляти столики в ресторанах, викликати таксі та багато іншого.

Вплив. Цей інноваційний додаток має потенціал революціонізувати туризм для людей з обмеженими можливостями. Він може зробити Рим більш доступним та приємним для всіх, незалежно від їхніх фізичних або сенсорних обмежень. Додаток також може допомогти підвищити обізнаність про проблеми людей з обмеженими можливостями та сприяти інклюзивному суспільству.

Дизайн та функціональність програми можуть бути змінені з урахуванням відгуків користувачів та нових технологій.

Важливо зазначити, що розробка такого складного та інноваційного додатку потребуватиме значних ресурсів та співпраці з експертами з різних галузей, таких як технології, туризм, історія та культура.

На наш погляд, додаток «Рим без меж» може стати цінним інструментом для людей з обмеженими можливостями, які хочуть дослідити Рим.

Слід врахувати, що середня ціна на розробку подібного додатку на території України стартує від 7 тисяч гривень і вище. Беручи до уваги всі складності при розробці та написанні коду програми, а тож адаптації не під телефон чи операційні системи ISO чи Android, а також за умов задіяння юних спеціалістів нашого університету, вартість додатку на сьогоднішній день може складати 11 тисяч гривень на території України. А якщо врахувати, що в разі успіху додаток може бути викуплений як франшиза для туристичних підприємств за кордон (адаптуючи його для Риму і в подальшому для Італії), то розробка може складати більше 30 тисяч гривень (близько 1000 євро), враховуючи постійні оновлення та додавання нової інформації.

Як згадувалося вище в Італії є схожі додатки, які полегшують подорож Італією та її містами, також більшість таких додатків дають вже сталі та популярні маршрути. У представленому нами макеті додатку користувач матиме змогу створювати власні маршрути, та адаптовувати уже представлені на основі власних вподобань, де будуть відображатися всі популярні заклади (готелі, кафе, ресторани тощо), повний опис у текстовому, аудіо та відео формах, а також враховує ефективну систему громадського транспорту та мережу доріг.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Культурний туризм – це один з видів туристичної діяльності, яка дозволяє людям в повній мірі ознайомитися з різними епохами життя інших людей, тим самим дає можливість зрозуміти звичаї, традиції, природне середовище, релігійні переконання, інтелектуальні надбання тощо. Існує велика кількість класифікації культурного туризму. Найчастіше культурний туризм відносять до мети подорожі. Важливою складовою також є ступінь фіксації туриста на культурному аспекті подорожі, відповідно виділяються і різні види «культурного туриста».

У процесі дослідження культурні ресурси були визначені як рекреаційно-привабливі об'єкти історії, археології, культури тощо, де збереглися виражені етнографічні особливості, культові будівлі, картинні галереї і так далі. Культурні ресурси різних регіонів формують його культурний потенціал – частину туристично-рекреаційного потенціалу території. Ключовими складовими культурного потенціалу територій є природно-ландшафтна унікальність, архітектурна унікальність та історико-культурна унікальність.

Фактори, які впливають на культурний потенціал Італії, отже і на її престижність як дестанції для культурного туризму, поділені на зовнішні та внутрішні. До внутрішніх факторів відносять: політичні, економічні, науково-технічні та соціально-демографічні.

Основними напрямками потенційного розвитку культурного туризму в Італії є розвиток багатьох сфер культурного туризму, вдосконалення системи просування туристичного продукту, надання переваги культурного розвитку місцевою владою, створення тісних зв'язків між містами та їх сусідніми регіонами, також застосовуючи загальні принципи сталого туризму.

Дослідження свідчать про те, що культурний туризм в Італії – субгалузі туризму, стрімко і за належного сприяє дати ще багато широким можливостей як туристичним компаніям, і так населенню країни.

Розробляючи спеціалізовані тури, які будуть присвячені окремим аспектам італійської культури, наприклад Відродження, та інші. Інтегруючи цифрові технології ми покращуємо та модернізуємо саму систему екскурсій, створення туристичних маршрутів. Розробка мобільних додатків, які надають інформацію про різні маршрути які надають цінність туристам. Також впровадження VR для створення віртуальних турів по музеях, дозволяє не виходячи з будинку прогулятися самим найцікавішими музеями Італії. Створення інтерактивних карт, дозволяє самостійно планувати маршрути з урахуванням власних побажань. Покращення транспортної інфраструктури, дозволить добиратися туристам до найвіддаленіших туристичних пам'яток культурі. Проводячи рекламні кампанії для спрямування різних категорій туристів.

Запропонований у роботі додаток сприятиме більш ефективному пересуванню не тільки у місті Рим, а також по всій Італії, що дозволить туристові подорожувати по власно створених маршрутах. Також цей додаток буде зручним у використанні людям з вадами слуху, зору та опорно-рухового апарату.

Таким чином розвиток культурного туризму в Італії має великий потенціал для зміцнення економіки країни та зберігання її культурної спадщини. Подальші дослідження та стратегічне планування та конкурентоспроможність на міжнародному ринку туристичних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Armin Mikos von Rohrscheidt: Культурний туризм. Феномен, потенціал, перспектива. Гнезно: КМБ Друк, 2008.
2. International Convention to Safeguard Intangible Cultural Heritage: UNESCO's General Conference. 32nd Session. Paris, 29 September - 17 October 2003.
3. Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: навч. посібн. / М.П. Кляп, Ф.Ф. Шандор. К.: Вид-во «Знання», 2011. 334 с.
4. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: навч. посібн. / Г.М. Дроздова. К.: Вид-во ЦНЛ, 2004. 236 с.
5. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навч. посібн. / О.О. Любіцева. К.: Альтерпрес, 2003. 104 с.
6. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. URL: <http://www.leksika.com.ua/12940407/turizm/turizmkulturniy>.
7. Richards, G. Cultural tourism: A review of recent research and trends. Journal of Hospitality and Tourism Management. 2018. Vol. 36. P. 12–21.
8. Верменич Я.В. Історична регіоналістика в Україні / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. - 2001. - № 6.
9. Брайан Пейдж. Культурний туризм: Основи. 2002. 65с.
10. Д. МакКрістал. Культурний туризм: управління та планування. 2000. 145с.
11. Веб-сайт Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/ru/web/cultural-routes/by-theme>
12. Офіційний сайт ЄС Євростат. URL: <https://tourism-dashboard.ec.europa.eu/>
13. Белов В. Б. Італія в єврозоні: важкий пошук шляхів вихода з кризи // В.Б. Белов / Італія на початку XXI століття збірник статей по висновкам з конференцій / отв.ред. А. В. Авилова, Ю. Д. Квашин. М.: ИМЭМОРАН, 2015. С. 25-27.

14. Любіцева О.О. Туристичне країнознавство: Країни лідери туризму : навч. посіб. – К. : Альтерпрес, 2008. – 436 с.
15. Римська бізнес школа. URL: <https://romebusinessschool.com>
16. Міжнародні інвестиції веб-сайт. URL: <https://internationalinvestment.biz>
17. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Планування діяльності туристичних підприємств: навч. посіб. К.: Знання, 2005. 241 с.
18. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму. навч. посіб. за ред. Любіцевої О. О. К.: Альтерпрес, 2008. 436 с.
19. Веб-сайт Goodle Maps. URL: <https://www.google.com.ua/maps>
20. Веб-сайт Future Marketing Sights. URL: futuremarketinsights.com
21. Веб-сайт Italy Annual Research. URL: <https://wttc.org/research/economic-impact/country-analysis/country-data>
22. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019 (2019). Retrieved from: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019>.
23. Trips and holidays in Italy and abroad (2020). Retrieved from: https://www.istat.it/it/files//2019/02/Stat_report_viaggi-e-vacanze_EN.pdf.
24. World Development Indicators (WDI) (2020). Retrieved from: <http://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators>.
25. World Heritage List Statistics (2020). Retrieved from: <https://whc.unesco.org/en/list/stat>.
26. World Travel and Tourism (2020). Retrieved from: <https://www.wttc.org>.
27. Italy 2019 Annual Research: key highlights (2019). Retrieved from: <https://www.wttc.org/economic-impact/country-analysis/country-data>.
28. Italy. Tourism (2020). Retrieved from: <https://knoema.com/atlas/Italy>.